

Sammanfattningsvis

Bortom bortförklaringarna är det tomt ...

1. SVERIGE VAR FÖREGÅNGARE NÄR MAN MODERNISERADE PENSIONS- SYSTEMET.

Andra länder som moderniserat sina pensions-system – ofta med Sverige som förebild – har nästan utan undantag genomfört flytträtt. I Norge finns flytträtt sedan 20 år. Finland genomförde flytträtt från årsskiftet 2009/2010. De nya demokratierna i Europa har nästan utan undantag flytträtt (inom sina ofta svenskinspireerade fonderade system).

2. DET FINNS INGA REELLA PROBLEM MED FLYTTRÄTT

De argument mot flytträtt som förs fram handlar främst om förutsättningar för traditionella livförsäkringar i stort (som möjligheten till långsiktig avkastning, moturvalsproblem etc) och inte om flytträtten som sådan. De utmaningar traditionella försäkringar står inför påverkas mycket lite av flytträtten. För äldre pensionsförsäkringar finns inte ens kvarvarande anskaffningskostnader, då dessa amorterats av.

3. FLYTTRÄTTEN ÄR LEGALT OCH TEKNISKT LÄTT ATT GENOMFÖRA

Genom de ombildningar som gjorts från ömsesidiga till vinstutdelande bolag har Finansinspektionen etablerat en modell för hur man bör fördela överskott inom ramen för traditionella livförsäkringar, som fungerar också för flytträtten. För fondförsäkringar finns överhuvudtaget inget fördelningsproblem. Lagstiftningsmässigt handlar det om mycket små förändringar.

Flytträtt för pensionssparande
för en bättre fungerande pensionsmarknad
och bättre skydd för konsumenterna

Därför är flytträtten nödvändig

1. MÅNGA SPARARE BETALAR IDAG HÖGA AVGIFTER FÖR MEDIOKER FÖRVALTNING
Ett exempel är förvaltning av indexfonder, där samma fond kan kosta tre gånger så mycket i ett sparande utan flytträtt som med. Avgifterna inom till exempel ITP2 visar att flytträtt och konkurrens bidrar till lägre och mer relevanta avgifter.

2. I DAG RÅDER BRISTANDE BALANS MELLAN SPARARES OCH FÖRVALTARES RÄTTIGHETER
Självklart måste förvaltare ha rätt att ändra placeringsstrategi och flytta tillgångar. Men kunderna måste ha motsvarande rätt att flytta sitt sparande om man inte accepterar förändringen. Ett annat exempel är de förvaltare som infört flytträtt för vissa (mindre lönsamma) försäkringar, men fortsatt låsa in sparare i, för bolaget, lönsamma fondförsäkringar.

3. DEN SJÄLVREGLERING AV FLYTTRÄTTEN SOM LAGSTIFTAREN VÄNTADE SIG HAR INTE SKETT
När en förändring av skattereglerna år 2000 möjliggjorde frivillig flytträtt, gjordes det klart att regering och riksdag förväntade sig att bolagen också skulle möjliggöra flytt. Många bolags ovilja att göra så ledde till lagstiftad flytträtt för nya försäkringar från 2007 och fortsatt motstånd har bidragit till den utredning som nu sitter med frågan om obligatorisk flytträtt för alla försäkringar. Efter tio års motstånd går det knappast att hävda att lagstiftad flytträtt kommer utan förvarning.

Motargumenten är svaga

1. ARGUMENTET OM "RETRO-AKTIV LAGSTIFTNING" ÄR SVAGT
Det har under lång tid funnits en förväntan på självreglering som inte uppfyllts. Gamla avtal förbjuder vanligen inte explicit flytträtt, utan det är bolagens tolkning av avtalen, utifrån förutsättningarna då dessa slöts. För kunderna är det svårt att förstå varför pengarna då ska låsas in på livstid. En förändrad lagstiftning innebär inte att avtalen blir ogiltiga, utan förändrar sammanhanget där de tolkas.

2. AVKASTNINGEN HOTAS INTE AV FLYTTRÄTTEN – SOLVENS-KRAVEN ÄR I SÅ FALL ETT STÖRRE PROBLEM
En vanlig invändning från motståndare till flytträtt är att de skulle tvingas hålla en större andel likvida medel. Det stämmer inte med den norska erfarenheten, där bara 2–3 procent av spararna utnyttjar möjligheten att flytta. Dessutom påverkar skärpta solvenskrav bolag med traditionell förvaltning i långt större utsträckning, då de kan bli tvungna att öka andelen räntebärande papper i förvaltningen.

3. FLYTTRÄTT INNEBÄR INTE ORÄTTVISOR MELLAN GENERATIONERNA
Ibland påstås att yngre sparare skulle missgynnas av flytträtt. Dels har det tillbakavisats flera gånger då ombildningar av ömsesidiga bolag till vinstutdelande har godkänts, vilket innebär att kollektiva tillgångar delas upp i långt större skala än genom flytträtt. Dessutom är det sannolikt att Finansinspektionen kommer att fortsätta att skärpa synen på kontributionsprincipen, vilket gör det svårt att "subventionera" nytillkomna sparare med överskott som arbetats upp av äldre sparare.

Flytträtten är tekniskt och legalt enkel att genomföra

1. FLYTTRÄTT FÖR FOND-FÖRSÄKRINGAR ÄR HELT OPROBLEMATISK OCH BORDE GENOMFÖRAS OMGÅENDE
För fondförsäkringar existerar överhuvudtaget inte de problem med likviditet eller generationsperspektiv som kritiker annars lyfter fram och ett genomförande skulle kunna ske helt utan konsekvenser för försäkringarnas utformning.

2. GENOMFÖRANDE AV FLYTTRÄTTEN KRÄVER ENDAST ATT EN GENOMFÖRANDE-BESTÄMMELSE STRYKS
I samband med att flytträtten infördes 2007 undantogs äldre försäkringar. Genom att stryka en övergångsbestämmelse genomförs flytträtten automatiskt. Om det finns problem med en snabb övergång för traditionella försäkringar kan man villkora själva genomförandet med att Finansinspektionen, i dialog med bolagen, etablerat metoder för fördelning av kollektiva reserver.

3. GENOMFÖRDA OMBILDNINGAR TILL VINSTUTDELANDE LIVBOLAG HAR VISAT ATT DET ÄR FULLT MÖJLIGT ATT FÖRDELA RESURSER I ETT ÖMSESIDIGT BOLAG PÅ ETT RÄTVIST SÄTT
I såväl lagen som Finansinspektionens beslut om ombildningar har det klargjorts hur fördelningen bör ske. I praktiken tillerkänns varje sparare sitt garanterade belopp och sin fulla andel i gemensamma reserver. Det stämmer också med hur flytträtten genomförts i Norge utan några omfattande negativa konsekvenser som befaras av kritiker i Sverige.

En verklig flytträtt förutsätter rimliga kostnader och mindre byråkrati

1. AVGIFTEN FÖR ATT FLYTTA MÅSTE VARA RIMLIG
För många sparare är de avgifter som många förvaltare idag tar ut ett hinder för att utnyttja flytträtten. Det handlar både om höga fasta avgifter och om höga procenttal, som gör att det kan kosta 75 000 kronor att flytta ett pensionskonto på 1,5 miljoner kronor. Höga avgifter innebär lägre pensioner eller att sparare avstår från att flytta. I Norge utgår ingen avgift på flytt av individuell livförsäkring. Det finns inga skäl till att motsvarande inte skulle kunna gälla i Sverige.

2. DET ÄR INTE RIMLIGT ATT TA BETALT FÖR "ANSKAFFNINGSKOSTNADER"
Med dagens lagstiftning kan förvaltare kräva ersättning för "anskaffningskostnader". Det handlar om provisioner till förmedlare då försäkringen tecknas, läkarundersökningar eller, rentav, rena marknadsföringskostnader. Precis som varje annan bransch bör givetvis förvaltaren bära risken för den kostnad det innebär att skaffa nya kunder.

3. INFORMATIONEN OM KOSTNADER MÅSTE GÖRAS TYDLIG
Både Finansinspektionen och europeiska myndigheter har flera gånger visat på vikten att kunden får begriplig information om exakt vilka kostnader en försäkring för med sig. Rådgivare bör därför vara skyldiga att självman informera om den totala kostnaden för rådgivningen, vilken sedan kan dras från kontot med kundens medgivande. Ett system där kunden medvetet bär kostnaden innebär att dessa kostnader inte heller blir ett problem vid flytt.